

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/150/122/93

NASTROJE SPOŁECZNE WE WRZEŚNIU'93

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK '93

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Po wrześniowych wyborach nastroje społeczne wyraźnie się poprawiły. Dotyczy to szczególnie prognoz na przyszłość, w tym przewidywań związanych z własnymi warunkami życiowymi respondentów¹. Rekordowo wysoki poziom optymizmu odnotowaliśmy we wrześniu również w prognozach sytuacji kraju. Perspektywa rządów lewicy budzi więc duże nadzieje. Społeczeństwo oczekuje przełomu, w wyniku którego rozwiązane zostaną najbardziej dotkliwe problemy. Jedna czwarta respondentów jest zadowolona z wyników wyborów. Tyle samo osób odczuwa niezadowolenie lub smutek. W opiniach o nowo wybranym parlamencie dominuje nadzieja, że będzie on lepszy od poprzedniego (46%).

Ocena wyborów

Po poprzednich, pierwszych w powojennej Polsce wolnych wyborach do parlamentu nastroje społeczne uległy pogorszeniu (por. komunikat CBOS "Nastroje społeczne w listopadzie '91")². Najbardziej pogorszyła się wówczas ocena sytuacji politycznej kraju oraz sytuacji gospodarczej. Nie zmieniły się natomiast prognozy: nie przybyło ani optymistów, ani pesymistów zarówno w odniesieniu do spraw publicznych, jak i do sytuacji życiowej ludzi.

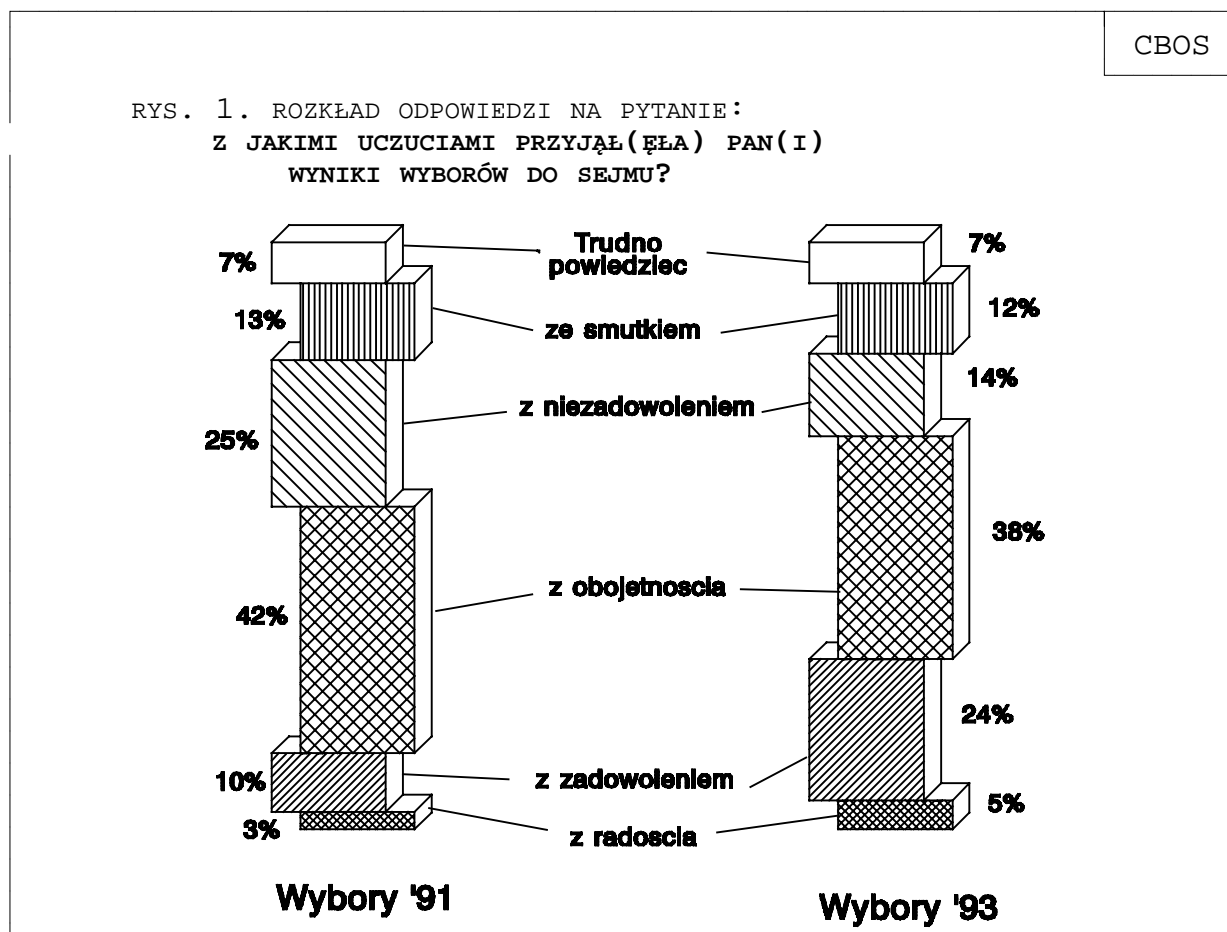
Po wyborach 1993 roku nastroje - a zwłaszcza prognozy - bardzo się poprawiły. To pierwsza różnica. Druga dotyczy tego, jak respondenci przyjęli rezultaty wyborów i jak oceniają nowy Sejm w porównaniu z poprzednim. Zadowolenie z wyników wyborów wyrażają głównie osoby, które głosowały na SLD, a następnie PSL. Wśród elektoratów KPN, UD i BBWR dominuje niezadowolenie z wyników głosowania.

---

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (39) przeprowadzono w dniach 24-29 września '93 na 1239-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców kraju.

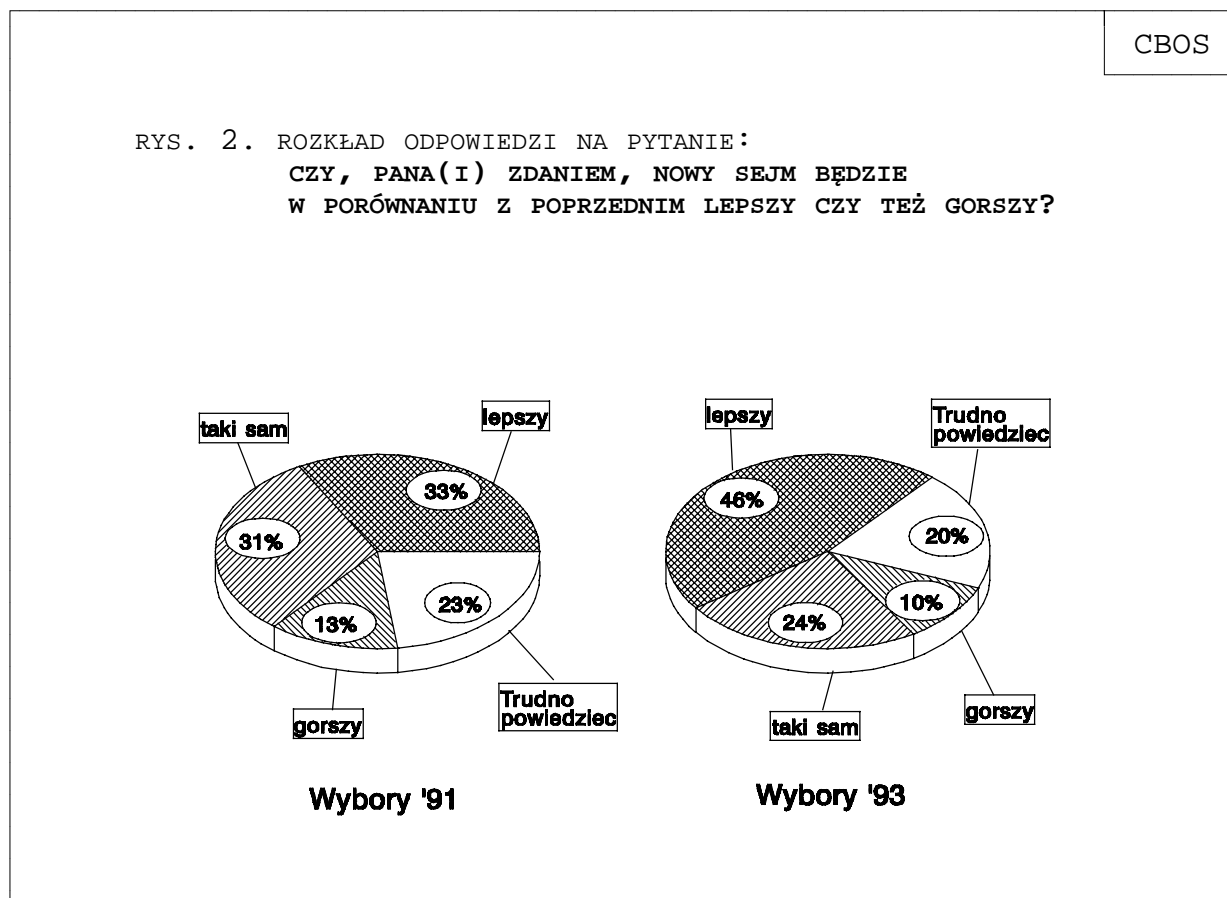
² Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (22), 14-19 listopada '91, reprezentatywna ogólnopolska próba losowa dorosłej ludności (N=1500).

W ocenie wyborów, sformułowanej w listopadzie '91, negatywne uczucia (niezadowolenie, smutek) wyraźnie przeważały nad pozytywnymi (radość, zadowolenie). Obecnie obydwie grupy respondentów są równie liczne.

Jak pamiętamy, w komentarzach na temat wyników wyborów sprzed dwóch lat dominował ton obawy, iż parlament jest nadmiernie rozdrobniony, co uniemożliwia sformowanie stabilnego, większościowego rządu. Przez wiele lat byliśmy przyzwyczajeni do "monolitycznego" parlamentu, zdominowanego przez jedną partię. Nagłe pojawienie się w Sejmie tak wielu rozmaitych partii i ugrupowań politycznych mogło w wielu ludziach wzbudzić wątpliwości co do skutecznego rządzenia krajem.

Wybory '91 poprzedzone były półtorarocznym okresem "Sejmu kontraktowego", powszechnie krytykowanego jako niedemokratyczny i coraz bardziej niefunkcjonalny w szybko zmieniającej się rzeczywistości. Nic więc dziwnego, że jedynie 13% respondentów uważało wówczas, iż nowy parlament jest gorszy od poprzedniego. Obecnie grupa niezadowolonych jest podobnie liczna, znacznie jednak (z 33 do 46%) wzrosła liczba tych, którzy oczekują, że będzie on lepszy. Rzecz interesująca: dwa lata temu więcej ludzi niż obecnie uważało, że nowy Sejm będzie taki sam jak poprzedni. Dziś więc poczucie przełomu jest silniejsze niż wówczas, gdy odbywały się pierwsze wolne wybory.

Wynika z tego, że w opinii respondentów obecne wybory, dające zwycięstwo lewicy i często komentowane jako triumfalny powrót postkomunistów, zostały przez Polaków odebrane lepiej niż tamte, interpretowane wówczas jako definitywne zerwanie z PRL-owską przeszłością.

Oceny sytuacji kraju i poziomu życia ludzi

W porównaniu z wynikami badania sierpniowego poprawiła się ocena rzeczywistości: zwiększyła się (o 8 punktów) liczba ocen pozytywnych, zmniejszyła natomiast (o 14 punktów) liczba ocen negatywnych. W dalszym ciągu dominują jednak oceny krytyczne.

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju idzie w dobrym czy też w złym kierunku?

w procentach

Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań:										
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	1992 r.		1993 r.								
Dobry	25	19	19	21	20	24	19	22	23	17	25
Zły	51	65	62	63	64	56	68	63	64	65	51
Trudno powiedzieć	24	16	19	16	16	20	13	15	14	18	24

Wyraźnie poprawiły się oceny sytuacji **politycznej** i **gospodarczej**. Jednak grupy osób negatywnie oceniające sytuację w obu dziedzinach są najliczniejsze.

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:

w procentach

Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań:										
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
	1992r	1993 r.									
Dobra	7	6	6	6	5	6	4	5	4	7	
Ani dobra, ani zła	32	33	29	31	35	30	26	27	29	36	
Zła	46	45	54	49	46	53	59	56	52	41	
Trudno powiedzieć	15	15	11	14	14	11	11	12	15	16	

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce?
Czy jest ona:

w procentach

Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań:									
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	1992r	1993 r.								
Dobra	5	4	5	4	6	4	3	5	5	8
Ani dobra, ani zła	21	21	22	22	24	21	19	22	21	25
Zła	69	69	69	69	64	72	73	70	69	62
Trudno powiedzieć	5	6	4	5	6	3	4	4	5	6

Wprawdzie spadek liczby negatywnych ocen obecnej sytuacji gospodarczej jest zmianą dużą, od dawna nie notowaną, jednak jeszcze wyraźniej (o 11 punktów) zmniejszyła się liczba respondentów krytycznie oceniających to, co obecnie dzieje się na scenie politycznej. Zmiany polegają jednak bardziej na zmniejszeniu się krytycyzmu niż na wzroście liczby ocen dodatnich.

Wybory są z pewnością tym wydarzeniem, które w głównej mierze wpłynęło na zmiany w nastrojach społecznych. Z tego powodu zapewne zmieniła się raczej diagnoza sytuacji politycznej niż gospodarczej. Ekonomiczne skutki wyników wyborów mogą być odczuwalne dopiero za kilka miesięcy.

Nie zmieniła się od sierpnia ocena sytuacji w **zakładach pracy**, formułowana przez respondentów czynnych zawodowo: niezadowoleni z tej sytuacji (42%) wciąż zdecydowanie przeważają nad zadowolonymi (20%). Optymizm nie przeniknął więc do najbliższej badanych sfery życia codziennego.

Ocena **materialnych warunków życia ludzi w Polsce** pozostawała od wielu miesięcy na względnie stałym, niskim poziomie i we wrześniu nie nastąpiła tu żadna zmiana.

Tabela 4. Jak Pan(i) ogólnie ocenia maturalne warunki życia ludzi w Polsce?
Czy są one:

w procentach

Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań:									
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	1992r	1993 r.								
Dobre	2	3	2	2	2	1	1	1	2	2
Ani dobre, ani złe	13	14	16	15	13	15	16	14	14	16
Złe	82	81	77	80	81	82	82	81	79	78
Trudno powiedzieć	3	4	5	3	4	2	1	3	4	4

Ogólna, powyborcza poprawa społecznych nastrojów, jeśli nawet wpływa na diagnozę sytuacji gospodarczej kraju, nie odgrywa jednak żadnej roli w sprawach bardziej konkretnych. W ocenie sytuacji materialnej własnych gospodarstw domowych nie nastąpiły od sierpnia żadne zmiany: ocena jest równie negatywna jak przed miesiącem.

Tabela 5. Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:

w procentach

Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań:										
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	1992 r.		1993 r.								
Złe	41	47	43	43	42	41	37	48	44	48	47
Ani dobre, ani złe	45	42	44	44	43	44	48	41	43	39	40
Dobre	14	11	12	13	15	15	14	11	13	13	13

Niemal tak samo jak miesiąc wcześniej respondenci oceniali we wrześniu swoją **ogólną sytuację życiową**. Grupa niezadowolonych jest wciąż znacznie liczniejsza niż zadowolonych.

Tabela 6. Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się: w procentach

Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań:										
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	1992 r.		1993 r.								
Dobrze	11	11	14	15	13	12	12	13	12	13	12
Ani dobrze, ani źle	52	48	48	51	52	53	56	50	52	50	51
Źle	36	40	38	34	35	34	32	36	36	37	37
Trudno powiedzieć	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0

Negatywne oceny dominują też w retrospektywnej ocenie sytuacji życiowej respondentów w ostatnim roku.

Tabela 7. Czy w porównaniu z sytuacją przed 12 miesięcy Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się: w procentach

Oceny	Wskazania respondentów według terminów badań:			
	VI '93	VII '93	VIII '93	IX '93
Lepiej	10	8	11	10
Tak samo	33	30	33	37
Gorzej	56	62	55	52
Trudno powiedzieć	1	1	1	1

Wyraźny wzrost liczby negatywnych ocen, który nastąpił w lipcu, był spowodowany ważnymi wydarzeniami gospodarczymi: podwyżką cen nośników energii i wprowadzeniem VAT. W sierpniu wskaźnik ten powrócił do poprzedniego poziomu i utrzymał się na nim również w wrześniu.

Omawiane wskaźniki, odnoszące się do oceny materialnych warunków życia, należą do najbardziej stabilnych, najmniej reagujących na wydarzenia rozgrywające się na scenie politycznej kraju. Wybory dowiodły wszakże, jak wielką rolę przywiązujemy obecnie do tej sfery życia. Być może więc tym właśnie wskaźnikom należy w nadchodzących miesiącach przyglądać się z największą uwagą, one bowiem tak naprawdę stanowią najbardziej miarodajną społeczną ocenę poczynań polityków, odnoszącą się także do tego, w jakiej mierze zdołali oni wywiązać się z przedwyborczych obietnic.

Prognozy najbliższej przyszłości

Prognozy poprawiły się jeszcze bardziej niż oceny odnoszące się do spraw publicznych. W wielu przypadkach zmiany mają charakter jakościowy: liczba optymistów przekroczyła liczbę pesymistów. Liczebnie dominują jednak sceptycy - osoby przekonane, że nic się nie zmieni. Spektakularne wydarzenia polityczne na ogół znajdują odbicie w prognozach, jednak obecne zmiany w przewidywaniach dotyczących najbliższej przyszłości kraju i samych badanych są ogromne.

Polacy sądzą więc, że sytuacja w kraju poprawi się lub nie ulegnie zmianie. O 11 punktów procentowych wzrosła we wrześniu grupa respondentów oczekujących, że w ciągu najbliższego roku **sytuacja w kraju** się poprawi. Liczba pesymistów w tej sprawie jest obecnie **o połowę mniejsza** niż przed miesiącem.

Tabela 8. A jak Pan(i) sądzi, jak to będzie w ciągu najbliższego roku?
Czy spodziewa się Pan(i), że sytuacja w Polsce - ogólnie rzecz biorąc -
poprawi się, pogorszy się, czy też nie zmieni się?
w procentach

Prognozy	Wskazania respondentów według terminów badań										
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	1992 r.		1993 r.								
Poprawi się	18	13	14	17	16	19	13	14	14	15	26
Nie zmieni się	36	29	33	32	37	35	37	41	41	38	41
Pogorszy się	35	50	44	40	39	32	42	35	37	34	17
Trudno powiedzieć	11	8	10	11	8	14	8	11	9	13	16

W czerwcu tego roku, po rozwiązaniu parlamentu, znacznie wzrósł optymizm dotyczący **sytuacji politycznej** w kraju, osiągając rekordowy poziom 22%. Obecnie optymizm jeszcze wzrósł i prognozy pozytywne dominują nad negatywnymi. Jednak najliczniejsza jest grupa osób, które nie spodziewają się żadnych zmian.

Tabela 9. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:

w procentach

Prognozy	Wskazania respondentów według terminów badań:										
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	1992 r.		1993 r.								
Poprawi się	19	13	14	17	15	16	13	22	20	18	25
Nie zmieni się	41	43	42	39	43	40	40	37	40	35	34
Pogorszy się	17	26	23	23	23	19	32	23	19	20	15
Trudno powiedzieć	23	18	20	21	19	24	15	18	21	27	26

Prognozy sytuacji **gospodarczej** były w ostatnich miesiącach bardziej stabilne. Od czasu majowego kryzysu nastrojów liczba pesymistów oscylowała wokół 30%, a liczba optymistów - wokół 17%. Po wrześniowych wyborach proporcje niemal się odwróciły. I w tej sprawie dominuje jednak grupa osób przekonanych, że nic się nie zmieni.

Tabela 10. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:

w procentach

Prognozy	Wskazania respondentów według terminów badań:										
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	1992 r.		1993 r.								
Poprawi się	18	14	16	18	16	22	14	17	18	17	26
Nie zmieni się	40	31	34	37	37	33	35	36	39	36	38
Pogorszy się	28	44	35	32	34	29	43	35	31	30	16
Trudno powiedzieć	14	11	16	13	13	16	8	12	13	17	20

Tak wyraźną przewagę optymizmu nad pesymizmem notowaliśmy ostatnio we wrześniu '92 (w odniesieniu do sytuacji politycznej) oraz w listopadzie '91 (w odniesieniu do sytuacji gospodarczej).

Prognozując sytuację w **zakładach**, w których pracują, respondenci wykazali we wrześniu nieco większy optymizm niż miesiąc wcześniej (wzrost z 13 do 16%). Bardziej wyraźny jest jednak, podobnie jak w przypadku innych prognoz, spadek liczby pesymistów: z 29 do 24%. Zmalała też nieco (o 3 punkty) grupa badanych, którzy pod tym względem nie oczekują żadnych zmian.

Największe i zapewne najbardziej wymowne zmiany nastąpiły we wrześniu w prognozach dotyczących materialnego poziomu życia. Wymowa tych zmian - to skala oczekiwań rozbudzonych w społeczeństwie podczas kampanii wyborczej.

W przewidywaniach dotyczących **materialnych warunków życia większości Polaków** optymizm wzrósł o 11 punktów procentowych, a pesymizm zmniejszył się aż o 22 punkty, osiągając poziom nie notowany od ponad dwóch lat.

Tabela 11. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku materialne warunki życia ludzi w Polsce:

w procentach

Prognozy	Wskazania respondentów według terminów badań:										
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	1992 r.		1993 r.								
Poprawią się	10	7	9	10	8	11	8	9	8	9	20
Nie zmieniają się	33	23	26	30	29	29	25	30	34	32	38
Pogorszą się	46	62	56	50	53	49	60	53	48	47	25
Trudno powiedzieć	11	8	9	10	10	11	7	8	9	12	17

Wzrosły także nadzieje na poprawę sytuacji życiowej samych respondentów i ich rodzin. Znacznie zmniejszyły się natomiast (o 16 punktów procentowych) obawy o pogorszenie tej sytuacji.

Tabela 12. Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:

w procentach

Prognozy	Wskazania respondentów według terminów badań:										
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	1992 r.		1993 r.								
Lepiej	15	9	14	14	12	20	13	13	15	14	22
Tak samo	41	34	34	40	40	35	45	34	32	29	33
Gorzej	30	43	34	31	32	26	31	33	30	34	18
Trudno powiedzieć	14	14	18	15	16	19	11	19	22	23	26

Stosunkowo najmniej zmieniła się "długoterminowa" prognoza sytuacji życiowej respondentów, obejmująca najbliższe 10 lat. Połowa badanych wstrzymuje się zwykle od sformułowania takiej prognozy, zapewne uważając pytanie za zbyt abstrakcyjne. Dziesięć lat to dwie i pół kadencji Sejmu, to okres, w którym przez scenę polityczną może przewinąć się wiele rządów. Proporcje optymistów i pesymistów w 10-letnich prognozach dotychczas stabilne, zmieniły się wszakże na korzyść tych pierwszych. Być może więc w opinii części respondentów Polska szybciej wyjdzie z kryzysu, jeśli będzie rządzona przez ugrupowania lewicowe.

Tabela 13. Jak Pan(i) sądzi, czy za 10 lat Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:

w procentach

Prognozy	Wskazania respondentów według terminów badań:		
	VII'93	VIII'93	IX'93
Lepiej	34	32	40
Tak samo jak obecnie	7	7	7
Gorzej	6	8	2
Trudno powiedzieć	53	53	51

Wyniki badania wskazują, że poprawa nastrojów dotyczy w zasadzie wszystkich grup społeczno-demograficznych³. Prognoza warunków życia ludzi najbardziej poprawiła się wśród prywatnych przedsiębiorców, robotników wykwalifikowanych, mieszkańców małych miast oraz wśród badanych z wykształceniem podstawowym i średnim. Prognoza ogólnego kierunku rozwoju kraju oraz sytuacji gospodarczej poprawiła się najbardziej wśród mieszkańców małych miast, robotników, pracowników fizyczno-umysłowych, prywatnych przedsiębiorców oraz emerytów i rencistów.

³ Szczegółowe zróżnicowanie przedstawiono w tabelach aneksowych.

Wybory przyniosły ogromne nadzieje. Ludzie czują się bardziej bezpiecznie, mniej obawiają się o swoją przyszłość i własne perspektywy życiowe. Oczekują przede wszystkim, że będzie im się żyło łatwiej, a zmiany gospodarcze spowodują wzrost bezpieczeństwa i zamożności obywateli.

Po czterech latach "rządów solidarnościowych" wielu Polaków dawało wyraz swemu rozczarowaniu, iż koszty reform okazały się tak duże. Liczne sondaże wskazywały też na spadek zaufania do elity politycznej, często postrzeganej jako niespójna i wewnętrznie skłócona. W tej sytuacji wybory należy interpretować jako przełom, którego oczekiwała duża część społeczeństwa. Przełom nastąpił, przybierając postać "zmiany u steru". Rozczarowanie ustąpiło więc miejsca nadziejom na poprawę sytuacji. O tym, iż wielu ludzi pojmuje rezultat wyborów w kategoriach takiej zasadniczej zmiany, "nowego początku", świadczy znaczny wzrost liczby respondentów uważających, iż "obecny okres to wstęp do otrząśnięcia się Polski z trudności".

Tabela 14. Czy uważa Pan(i), że:

w procentach

Kategorie odpowiedzi	Wskazania respondentów według terminów badań:							
	I '92	III '92	V '92	IX '92	I '93	V '93	VI '93	IX '93
Obecny okres to wstęp do otrząśnięcia się Polski z trudności czy też	48	39	30	41	38	35	39	58
obecny okres to kolejny krok na drodze ku upadkowi Polski	36	38	50	34	43	52	39	24
Trudno powiedzieć	16	23	20	25	19	13	22	19

Równocześnie jednak pogłębiła się przepaść między rozbudzonymi nadziejami i oczekiwaniami a tym, jak oceniamy naszą **obecną** sytuację. Tak duży dysonans nie może trwać długo: albo oczekiwania zostaną w znacznym stopniu zaspokojone i wówczas poprawi się ogólne samopoczucie społeczeństwa, albo, jeśli nie nastąpi spełnienie rozbudzonych nadziei, nastroje znacznie się pogorszą. Doświadczenie ostatnich lat wskazuje, iż kredyt zaufania, jakim społeczeństwo obdarza kolejne ekipy rządowe, na ogół nie jest kredytem długoterminowym.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju

(%)

	Dobry	Zły	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	51	23	1135
Płeć				
Mężczyźni	28	52	20	536
Kobiety	23	51	26	599
Wiek				
do 24 lat	20	60	20	123
25-34	28	42	30	179
35-44	26	50	24	267
45-54	30	48	22	205
55-64	24	56	20	188
65 lat i więcej	22	56	22	172
Miejsce zamieszkania				
Wieś	19	59	22	435
Miasto do 20 tys.	29	39	31	121
od 21 do 100 tys.	22	57	21	225
101-500 tys.	36	40	24	212
501 tys.i więcej mieszk.	29	47	24	142
Region				
Północny	26	52	23	154
Zachodni	26	57	17	117
Środkowozachodni	24	61	16	159
Środkowy	24	50	26	205
Wschodni	21	57	22	121
Południowo-wschodni	25	44	31	185
Południowo-zachodni	30	46	25	193
Wykształcenie				
Podstawowe	16	61	23	419
Zasadnicze zawodowe	27	52	22	302
Średnie	32	44	24	324
Wyższe	42	33	26	89
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	32	41	27	65
Prac.umysł.niż.szczebla	38	38	24	110
Pracownicy fiz.- umysł.	34	34	32	52
Robotnicy wykwalifikowani	29	47	24	115
Robotnicy niewykwalifik.	14	61	25	67
Rolnicy	17	71	11	85
Prywatni przedsiębiorcy	33	54	13	60
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	23	55	22	366
Uczniowie i studenci	22	51	27	34
Bezrobotni	11	59	30	91
Gospodynie domowe i inni	31	43	26	88
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	9	77	14	86
500 tys. - 999 tys.	20	57	23	255
1000 tys. - 1499 tys.	22	53	25	305
1500 tys. - 1999 tys.	30	46	24	204
2000 tys. i powyżej	38	40	22	254
Ocena własnych war. mater.				
Złe	18	63	19	528
Średnie	28	44	28	456
Dobre	42	35	23	151
Zainteresowanie polityką				
Duże	36	49	15	149
Średnie	31	49	20	456
Małe lub żadne	18	54	28	530
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	32	37	31	52
Raz w tygodniu	23	54	23	656
Kilka razy w roku	28	47	25	335
W ogóle nie uczestniczy	32	55	13	90
Poglądy polityczne				
Lewica	26	55	19	245
Centrum	32	50	18	288
Prawica	32	43	25	270
Trudno powiedzieć	14	57	29	330

Tabela 2. Prognoza sytuacji gospodarczej

(%)

	Poprawa	Bez zmian	Pogorszenie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	26	38	16	20	1134
Płeć					
Mężczyźni	28	38	18	16	536
Kobiety	25	37	14	24	598
Wiek					
do 24 lat	31	39	12	18	123
25-34	24	39	18	19	179
35-44	21	48	19	12	267
45-54	26	34	16	24	204
55-64	31	33	16	20	188
65 lat i więcej	28	27	12	32	172
Miejsce zamieszkania					
Wieś	21	38	14	26	435
Miasto do 20 tys.	30	38	12	20	120
od 21 do 100 tys.	23	34	21	22	225
101-500 tys.	33	38	17	11	212
501 tys. i więcej mieszk.	34	39	14	14	142
Region					
Północny	27	38	23	12	153
Zachodni	21	47	15	17	117
Środkowozachodni	23	46	14	17	159
Środkowy	23	34	11	32	205
Wschodni	27	39	13	22	121
Południowo-wschodni	29	33	21	16	185
Południowo-zachodni	32	31	14	22	193
Wykształcenie					
Podstawowe	29	28	16	27	420
Zasadnicze zawodowe	23	44	13	19	302
Średnie	24	43	17	16	324
Wyższe	32	37	22	9	89
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	24	47	19	10	65
Prac. umysł. niż. szczebla	18	42	26	13	110
Pracownicy fiz.- umysł.	39	28	20	13	52
Robotnicy wykwalifikowani	26	43	9	22	114
Robotnicy niewykwalifik.	23	35	23	19	67
Rolnicy	21	37	12	30	85
Prywatni przedsiębiorcy	32	40	21	6	60
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	28	30	15	27	366
Uczniowie i studenci	35	48	3	14	34
Bezrobotni	19	44	16	21	91
Gospodynie domowe i inni	29	45	11	15	88
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	18	46	16	20	86
500 tys. - 999 tys.	23	36	16	24	255
1000 tys. - 1499 tys.	24	42	17	17	305
1500 tys. - 1999 tys.	30	35	12	23	204
2000 tys. i powyżej	32	35	18	15	253
Ocena własnych war. mater.					
Złe	24	40	16	20	527
Średnie	26	37	16	21	456
Dobre	34	31	14	22	151
Zainteresowanie polityką					
Duże	29	41	23	7	149
Średnie	30	40	15	15	456
Małe lub żadne	23	35	15	28	529
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	34	32	12	22	52
Raz w tygodniu	24	37	18	21	656
Kilka razy w roku	28	40	12	20	334
W ogóle nie uczestniczy	33	33	19	16	90
Poglądy polityczne					
Lewica	40	35	13	12	245
Centrum	32	43	13	12	287
Prawica	22	38	24	15	270
Trudno powiedzieć	14	34	13	38	330

Tabela 3. Prognoza materialnych warunków życia ludzi

(%)

	Poprawa	Bez zmian	Pogorszenie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	20	38	25	17	1132
Płeć					
Mężczyźni	22	39	25	14	535
Kobiety	18	37	26	19	597
Wiek					
do 24 lat	21	39	22	18	123
25-34	18	42	25	16	179
35-44	18	39	31	12	265
45-54	22	33	26	19	203
55-64	22	40	23	15	188
65 lat i więcej	19	34	20	26	172
Miejsce zamieszkania					
Wieś	17	38	24	21	435
Miasto do 20 tys.	20	40	25	16	119
od 21 do 100 tys.	20	34	24	22	225
101-500 tys.	24	38	27	11	211
501 tys. i więcej mieszk.	24	40	28	9	141
Region					
Północny	22	34	34	11	152
Zachodni	24	39	23	14	117
Środkowozachodni	13	46	29	12	159
Środkowy	16	35	23	26	204
Wschodni	18	39	23	19	121
Południowo-wschodni	23	42	21	15	185
Południowo-zachodni	25	32	24	19	193
Wykształcenie					
Podstawowe	20	33	23	23	420
Zasadnicze zawodowe	18	40	27	16	302
Średnie	21	39	27	13	322
Wyższe	22	51	20	7	89
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	22	46	21	10	65
Prac.umysł.niż.szczebla	14	47	30	8	110
Pracownicy fiz.- umysł.	31	28	24	17	52
Robotnicy wykwalifikowani	22	38	24	16	114
Robotnicy niewykwalifik.	16	29	38	17	67
Rolnicy	17	37	21	25	85
Prywatni przedsiębiorcy	31	21	28	19	60
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	20	38	23	19	365
Uczniowie i studenci	18	51	17	14	34
Bezrobotni	14	32	36	19	90
Gospodynie domowe i inni	22	44	20	14	88
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	10	47	27	16	85
500 tys. - 999 tys.	16	34	28	22	254
1000 tys. - 1499 tys.	18	40	29	13	305
1500 tys. - 1999 tys.	24	40	19	18	204
2000 tys. i powyżej	27	34	23	16	253
Ocena własnych war. mater.					
Złe	17	36	31	17	525
Średnie	21	40	22	17	456
Dobre	30	38	13	19	150
Zainteresowanie polityką					
Duże	28	41	25	6	148
Średnie	20	45	23	12	454
Małe lub żadne	18	30	27	25	529
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	22	35	26	16	52
Raz w tygodniu	19	38	25	19	655
Kilka razy w roku	21	40	23	15	334
W ogóle nie uczestniczy	22	32	36	10	89
Poglądy polityczne					
Lewica	26	43	20	11	243
Centrum	24	37	27	12	287
Prawica	20	42	26	12	269
Trudno powiedzieć	12	31	27	30	330

Tabela 4. Prognoza sytuacji życiowej respondentów

(%)

	Poprawa	Bez zmian	Pogorszenie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	33	18	26	1132
Płeć					
Mężczyźni	24	35	19	21	534
Kobiety	22	31	16	31	598
Wiek					
do 24 lat	26	34	15	25	123
25-34	25	32	16	27	179
35-44	21	38	21	20	267
45-54	21	31	16	31	203
55-64	24	35	19	22	186
65 lat i więcej	22	26	18	34	172
Miejsce zamieszkania					
Wieś	19	31	15	34	434
Miasto do 20 tys.	19	39	19	23	120
od 21 do 100 tys.	24	30	21	25	224
101-500 tys.	28	35	20	17	212
501 tys. i więcej mieszk.	28	36	15	21	142
Region					
Północny	21	41	21	17	152
Zachodni	21	44	15	20	117
Środkowozachodni	20	29	28	23	159
Środkowy	18	29	16	36	203
Wschodni	30	26	19	25	121
Południowo-wschodni	23	30	15	32	185
Południowo-zachodni	28	34	12	26	193
Wykształcenie					
Podstawowe	21	33	14	31	419
Zasadnicze zawodowe	19	31	21	29	300
Średnie	26	35	19	21	324
Wyższe	33	32	20	15	89
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	31	36	18	15	65
Prac. umysł. niż. szczebla	22	33	26	19	110
Pracownicy fiz.- umysł.	20	43	15	22	52
Robotnicy wykwalifikowani	25	26	19	30	114
Robotnicy niewykwalifik.	15	32	25	28	66
Rolnicy	24	34	9	33	85
Prywatni przedsiębiorcy	29	40	10	20	60
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	20	34	17	29	365
Uczniowie i studenci	39	28	16	17	34
Bezrobotni	15	31	24	31	91
Gospodynie domowe i inni	32	31	12	26	88
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	16	35	18	31	86
500 tys. - 999 tys.	20	32	18	31	254
1000 tys. - 1499 tys.	20	31	23	26	305
1500 tys. - 1999 tys.	25	35	16	24	203
2000 tys. i powyżej	30	34	15	20	253
Ocena własnych war. mater.					
Złe	20	30	21	28	525
Średnie	24	36	17	23	456
Dobre	31	31	8	30	151
Zainteresowanie polityką					
Duże	30	42	20	8	149
Średnie	23	34	17	26	454
Małe lub żadne	21	29	18	32	529
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	24	23	15	37	52
Raz w tygodniu	22	31	19	29	656
Kilka razy w roku	25	36	17	23	332
W ogóle nie uczestniczy	25	42	17	16	90
Poglądy polityczne					
Lewica	31	34	15	20	245
Centrum	24	32	17	27	287
Prawica	25	38	17	19	268
Trudno powiedzieć	15	29	20	36	330